

КОВАЛЬСЬКА В. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри права Європейського Союзу та порівняльного правознавства

ІНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ МІСІЙ ЄС

Стандарти інституційної організації спеціальних місій Європейського Союзу оформлювалися поступово з накопиченням відповідного досвіду операцій в колишній Югославії, на теренах СНД, на Близькому Сході та в Африці. В період з 2003 по 2011 рік ЄС взяв участь у 25 миротворчих операціях, переважна більшість з яких носили суто цивільний або змішаний цивільно-військовий характер. Виключно військовими були лише операція «Алтея» в Боснії і Герцеговині, де ЄС взяв на себе функції, що раніше виконувалися НАТО, та операція «Атланта» проти сомалійських піратів в Аденській затоці [1, с. 6].

З інституційної точки зору, діяльність місій ЄС відбувається під загальним керівництвом Ради Європейського Союзу. Підготовчу роботу щодо рішень Ради здійснює Верховний представник Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки за підтримки Європейської служби зовнішніх справ. У цій роботі також беруть участь Військовий комітет ЄС та Комітет з цивільних аспектів врегулювання криз. В рамках Генерального секретаріату Ради працюють Генеральний директорат зовнішніх зносин, Директорат з врегулювання криз та планування, Військовий штаб ЄС.

Рішення про розгортання місій Європейського Союзу приймаються Радою ЄС, а отже знаходяться в правовому полі ЄС. Організація антикризових операцій та місій відбувається у відповідності до гнучкого підходу в рамках СЗБП та СПБО, а отже їхній склад та функції відрізняються в кожному конкретному випадку. Нерідко рішення Ради ЄС також підкріплюються відповідною резолюцією Ради Безпеки ООН, причому в цих випадках в місіях ЄС можуть взяти участь і ті країни, що в нього не входять. Найяскравішим прикладом цього можна вважати операцію «Конкордія». Що проводилася під егідою ЄС в Македонії, та в якій взяли участь 13 держав-членів ЄС та 14 держав, що до складу ЄС не входять [2, с. 66].

Ключову роль в розгортанні місій Європейського Союзу відіграє Комітет з питань політики та безпеки. На підставі статті 38 Договору про Європейський Союз, він «здійснює політичний контроль та стратегічне планування» операцій ЄС. Процес планування та прийняття рішень відбувається шляхом взаємодії між експертами Комітету з одного боку та політиками та дипломатами, що працюють в рамках Ради з іншого боку. Комітет, що функціонує, як правило, на рівні послів держав ЄС повинен стежити за міжнародною ситуацією в сферах,

що стосуються спільної зовнішньої та безпекової політики та сприяти формуванню цієї політики шляхом підготовки висновків для Ради ЄС за її запитом або за власною ініціативою. Він відіграє ключову роль в консультаціях з зацікавленими третіми країнами та міжнародними організаціями, зокрема ООН та НАТО. Генеральний секретар Ради ЄС та Високий представник з СЗБП на базі напрацювань Комітету надають йому інформацію про умови управління кризами.

Разом з Комітетом з питань політики безпеки та Військовим комітетом до системи вищих військово-політичних органів ЄС входить підзвітний Військовому комітету Військовий штаб Європейського Союзу. До його завдань належить раннє попередження про загрози та виклики, оцінка ситуації і стратегічне планування. Він також здійснює зв'язок та координацію планування ЄС та НАТО, надає оцінку та рекомендації щодо оперативної сумісності наданих державами ЄС сил та засобів.

Суттєвим недоліком військово-політичних структур ЄС є відсутність єдиного оперативного штабу, що міг би на постійній основі здійснювати планування та забезпечувати командування та контроль операцій, що проводяться Союзом. Відповідні пропозиції подавалися в 2008 році президентом Франції Н. Саркозі, однак, через відсутність політичної єдності в цьому питанні, а також через побоювання негативної реакції НАТО, такий штаб так і не був створений [3].

Цивільний комітет з кризового регулювання, що був створений в 2000 році, так само як і Військовий комітет, надає рекомендації Комітету з питань політики і безпеки щодо цивільних місій та пріоритетів. Діяльність Цивільного та Військового комітетів відбувається паралельно. На допомогу Цивільному комітету в рамках Секретаріату Ради в 2007 році була створена нова структура — Цивільне планування і проведення операцій, що надає Цивільному комітету експертну допомогу. Вона складається з 70 фахівців в різних галузях, таких як право, організація поліцейської діяльності, логістика [1, с. 16].

Список використаних джерел

1. Европейский Союз и региональные конфликты / под ред. Н. К. Арбатовой, А. М. Кокеева. – Москва: ИМЭМО РАН, 2011. – 143 с.
2. Бабынина Л. О. Дифференциация в рамках ОВПБ/ЕПБО Евросоюза / Л. О. Бабынина // Обозреватель. – 2010. – № 4. – С. 65–72.
3. НАТО – Евросоюз: Стратегическое партнёрство. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nato.int/cps/uk/natohq/topics_49217.htm?selectedLocale=ru.